

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre la Renaixença a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <http://lletra.uoc.edu/ca/periode/la-renaixenca> >

La Renaixença

(Nou diccionari 62 de la literatura catalana)

Nom donat al moviment català de ressorgiment cultural que s'inicià al Principat a la primera meitat del segle XIX i amb el qual s'obre el període contemporani de la literatura catalana.

El nou clima intel·lectual que es desvetlla amb la Renaixença (i que possibiliten tant les noves opcions socials que s'obren per a la burgesia autòctona amb la

revolució industrial, com el moviment romàntic que s'aferma per tot Europa) consisteix, sobretot, en una difusió progressiva de la consciència de cultura autònoma (que s'identifica amb l'ús de l'idioma) i, en conseqüència, en un increment molt notable de la producció literària en català (i, en general, de tot el que configura les particularitats culturals catalanes). De fet, els dos grans designis de la Renaixença (la dignificació de l'idioma i l'edificació d'una literatura nacional) sorgeixen com a conseqüència d'una voluntat d'afirmar la personalitat autònoma de Catalunya en el terreny de la cultura.

La publicació (1833) de l'ocasional poema d'[Aribau](#) "La pàtria" ha estat considerada (tradicionalment) com l'origen de la Renaixença, però aquesta es defineix, més aviat, com un moviment que esclata com a fruit d'un llarg procés de recuperació de la decadència literària i civil dels segles XVI i XVII, especialment actiu ja en alguns il·lustrats del segle XVIII com Fèlix Amat, Josep Pau Ballot, Antoni de Capmany o Josep Climent. Aquest procés s'accentuà quan, en el primer terç del segle XIX, l'interès creixent per la història, afavorit pel [romanticisme](#) que despuntava, fomentà una consciència, entre elegíaca i reivindicativa, de la decadència en què es trobaven el prestigi social de l'idioma i la vitalitat literària catalana en relació amb el passat (tan estimulant políticament i literàriament) de Catalunya. A això respon l'obra (gairebé tota en castellà, encara, i en gran part històrica i erudita) d'Antoni Puigblanch, Pròsper de Bofarull, Fèlix Torres Amat, Bergnes de las Casas, López Soler i [Aribau](#), entre d'altres.

La consciència de la Renaixença, potenciada per aquesta recuperació de la pròpia història i pel poder creixent de la burgesia liberal (sobretot la de Barcelona), progressà decisivament en la generació següent, decididament liberal i romàntica en els seus inicis, i la primera, per altra banda, que utilitzà amb una relativa normalitat la pròpia llengua al servei, a més, d'una producció literària seriosa i perseverant. En foren els membres més destacats: [Marià Aguiló](#), Joan Cortada, Manuel Milà i Fontanals, Pau Piferrer i Joaquim Rubió i Ors, autor d'un dels textos més lúcids del període, publicat (1841) com a pròleg a les seves poesies.

A mig segle XIX, la Renaixença s'identifica ja amb el redreçament cultural català i, tot i que en el seu si es produeix una clara matisació ideològica que és a la base d'algunes polèmiques culturals, forma ja un moviment inqüestionable que es fa present en els òrgans de difusió del país o en crea de propis, és sostingut per algunes institucions com l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, la Universitat de Barcelona o alguns sectors de l'Església (que representen Jaume Collell i Torras i Bages), promou els instruments culturals més urgents (com gramàtiques i diccionaris, pel que fa a la llengua), crea els seus propis mites polítics (Jaume I o Felip V) i literaris (els trobadors) i estén la seva projecció més enllà de l'erudició i la lírica en un intent de catalanitzar d'altres camps com la filosofia,

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre la Renaixença a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <http://lletra.uoc.edu/ca/periode/la-renaixenca> >

la ciència, l'art o el dret.

La projecció popular de la Renaixença s'aconseguí, en part, amb la restauració (1859) dels [Jocs Florals](#) de Barcelona, els quals comptaren amb el prestigi d'un reconeixement públic notable, foren reproduïts en molts altres indrets del país i prengueren el caràcter d'òrgan suprem de la Renaixença. Antoni de Bofarull i Víctor Balaguer foren els capdavanters dels Jocs Florals, dels quals sorgí, d'altra banda, un nombre molt considerable d'autors, molt sovint procedents de la petita burgesia urbana i dedicats gairebé exclusivament a la poesia.

El paral·lel renaixement provençal, tot i ser mancat d'una certa politització que animava el català, no deixà mai d'explotar-se com una confirmació dels progressos de la Renaixença.

El moviment, per altra banda, quasi no afectà la literatura popular (que s'havia anat produint en català gairebé sense interrupció) i més aviat fou vist amb recel pels seus autors (Abdó Terrades, Anselm Clavé o [Frederic Soler](#)), caracteritzats sovint per una radicalització política, federal i republicana, que contrastava amb el caràcter progressivament conservador de la Renaixença. Pel que fa als gèneres cultes, calgué afavorir-ne la catalanització d'acord amb el disseny renaixentista d'edificar una literatura nacional. La novel·la, catalana ja pel que fa als temes, comptà amb una primera obra en català (*L'orfeneta de Menargues*, d'Antoni de Bofarull) el 1862, any del primer premi que es dedicava a la narrativa als [Jocs Florals](#). El teatre (que comptava amb uns gèneres populars molt vius en català i que no formà part dels Jocs fins al 1875) estrenà el primer drama en català (*Tal faràs, tal trobaràs*, de Vidal i Valenciano) el 1865. La poesia culta que s'editava en català des de 1839 (*Llàgrimes de viudesa*, de Miquel Anton Martí) coronà el seu procés amb el prestigi del poema èpic *L'Atlàntida*, de [Jacint Verdaguer](#), publicat el 1878.

Fruit de l'ambient general de la Renaixença i prova cabdal de la seva eficàcia i la seva oportunitat fou la plètorada d'autors de gran qualitat que es revelaren al darrer terç del segle XIX vinculats als Jocs Florals, com Jacint Verdaguer, [Àngel Guimerà](#), Emili Vilanova, [Narcís Oller](#), Francesc Pelagi Briz o Josep Pin i Soler, junt amb crítics com Joan Sardà o [Josep Yxart](#), alhora que s'hi incorporaven autors fins aleshores allunyats com [Frederic Soler](#).

Aquesta generació dugué a terme la fundació o la consolidació dels principals instruments de difusió de la Renaixença; revistes (*La Renaixensa*, *Lo Gay Saber*, *El Calendari Català*, *La Il·lustració Catalana*), editorials (*La Protecció Literària*, *La Renaixensa*, *Il·lustració Catalana*), associacions (*La Jove Catalunya*, *Associació Catalanista d'Excursions Científiques*, *Associació Catalana de Excursions*, *Centre Català*), etc., a més d'una politització creixent i matisada del moviment (iniciada, en part, per [Valentí Almirall](#)) i un panorama cultural ja molt complet.

La Renaixença fou, a més d'una voluntat de cultura autònoma, una manera peculiar de servir aquest propòsit: un estil i una temàtica d'arrel romàntica, uns criteris lingüístics o bé acadèmics o bé arcaïtzants, i una actitud liberal i moderada que procedia de la seva arrel burgesa. En aquesta orientació, la Renaixença és ja sentenciada cap a 1890 amb els primers signes de vitalitat de la generació del [Modernisme](#), la qual, fidel a l'essència de la Renaixença, la serví amb uns criteris i unes actituds notablement diferents i amb un sentit estètic profundament renovat.

A Mallorca, l'entrada dels nous corrents començà cap a 1833 i quallà en la revista *La Palma* (1840-1841) de Josep M. Quadrado, la qual introduí el [romanticisme](#), afavorí la recuperació de textos antics i establí contactes amb el Principat, tanmateix sense primar l'ús de la llengua pròpia. La generació posterior, que cursà estudis a Barcelona, es va comprometre amb la Renaixença a través

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre la Renaixença a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <http://lletra.uoc.edu/ca/periode/la-renaixenca> >

dels [Jocs Florals](#). [Marià Aguiló](#), Josep Lluís Pons i Gallarza, Jeroni Rosselló, Pere d'Alcàntara Peña o Miquel Victorià Amer en van ser membres destacats, des d'una posició conservadora que no va acceptar l'evolució del moviment cap a ideologies més compromeses políticament. Cap a finals dels vuitanta, Miquel del Sants Oliver i el grup de "La Almudaina", influïts ja per la nova estètica modernista, acosten Mallorca al moviment reivindicatiu amb plantejaments més progressistes.

Al País Valencià la Renaixença es desenvolupà també en tres etapes similars. La primera, entre 1830 i 1859, es caracteritza per l'entrada del [romanticisme](#) a través d'*El Mole*, revista liberal, i pels contactes de Pasqual Pérez, Vicent Boix i Josep M. Bonilla amb Víctor Balaguer; la segona (1850-1874), presidida per Teodor Llorente i Lo Rat Penat, presenta un caràcter marcadament conservador que l'allunya de les reivindicacions polítiques i la inclina cap a un cert occitanisme; la tercera (1874-1909), pren una inclinació progressista, sota la direcció de Constantí Llombart.

Copyright text © 2000 Edicions 62

Biobibliografia

Biografia

WEB: A la Hiperenciclopèdia

http://www.enciclopedia.cat/fitxa_v2.jsp?NDCHEC=0054881

Bibliografia

WEB: Què hi ha a la Biblioteca de Catalunya

<http://cataleg.bnc.cat/>

WEB: Què hi ha a les biblioteques públiques

<http://www.gencat.net/slp/vtIs24/catalan/index.html>

WEB: Articles sobre l'autor (Traces)

http://traces.uab.cat/search?ln=ca&p=Renaixença&f=keyword&action_search=Cerca&c=Traces+%3A+base+de+dades+de+lengua+i+literatura+catalanes&sf=&so=d&rm=&rg=10&sc=1&of=hb

Comentaris

Crítica

WEB: Bonaventura Carles Aribau

Pàgina a Lletra de l'autor de l'oda "A la pàtria".

<http://www.uoc.edu/lletra/noms/bcaribau/index.html>

WEB: Félibrige

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre la Renaixença a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <http://lletra.uoc.edu/ca/periode/la-renaixenca> >

Pàgina sobre aquesta iniciativa en defensa de la llengua i la cultura d'Oc.

<http://www.felibrige.com>

WEB: Renaixença, civisme i nacionalisme

Pàgina sobre el període al web del Museu d'Història de Catalunya.

<http://www.mhcat.net/layout/set/print/content/view/full/232>

WEB: La Renaixença: els inicis

Definicions i explicació de les diferents etapes d'aquest moviment literari.

<http://www.xtec.es/~malons22/personal/renaixinici.htm>

WEB: Romanticisme i Renaixença

Eduard J. Verger: nota d'introducció a l'antologia *Poesia de la Renaixença*.

<http://www.llibreweb.com/lipmic/verger/articulos/renaix.htm>

WEB: Memòria de Catalunya

El programa de TVC analitza l'esclat de la Renaixença i el catalanisme polític.

http://www.edu3.cat/Edu3tv/Fitxa?p_id=19443

WEB: Els primers poetes romàntics

Estudi analític de la poesia catalana del XIX a partir de textos d'Antoni Puig-Blanch, Francesc Camprodon, Víctor Balaguer i Marià Aguiló.

<http://www.xtec.es/~malons22/personal/primers%20poetes.htm>

WEB: Consolidació de la Renaixença

De Jacint Verdaguer (1845-1902) a Narcís Oller (1846-1930).

<http://www.xtec.es/~malons22/personal/consolidaci%F3.htm>

WEB: Joan Fuster sobre la Renaixença

Pàgina de la Biblioteca Joan Fuster, on trobem el fragment "Balanz de la Renaixença", extret de la introducció a *Antologia de la poesia valenciana*.

<http://nti.uji.es/fuster/Balanc.html>

WEB: "La pàtria": versos i carta

Facsímsils de "La pàtria" i d'una carta d'Aribau a F. Renart i Arús digitalitzats per la Biblioteca de Catalunya i la Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes.

<http://cervantesvirtual.com/servlet/SirveObras/bc/047232727693063026382701/>

WEB: Lo Gayté del Llobregat

Edició digital d'aquest llibre clau de Joaquim Rubió i Ors (1841).

<http://cervantesvirtual.com/servlet/SirveObras/bc/016211676017065861273570/>

WEB: L'Atlàntida sencera

En aquesta pàgina trobareu el text íntegre de *L'Atlàntida* de Jacint Verdaguer.

http://eixampliada.com/ew/lit/verdag/verdag_atlantida3.html

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre la Renaixença a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <http://lletra.uoc.edu/ca/periode/la-renaixenca> >

Diversos

WEB: "Auca de la Renaixença"

Auca escrita per Joan Vilamala i il·lustrada per Àngels Iglesias i Àlex Bou al web La paret de les auques. Amb suggeriments de treball.

<http://www.auques.cat/tot.php?auca=renaix>
